

Al punt de caramel

Jo sóc culpable perquè, davant la llei, el meu acte era antinatural. La meua única defensa és que, davant de mi mateix i davant de tots aquells qui són com jo, aquell acte era absolutament natural, i el tribunal ara ha de decidir si creu que sóc un malalt inhumà o un criminal. Fa poc més d'un segle, en un judici semblant, Oscar Wilde va demanar intel·ligència i comprensió. Ell pensava que la nostra condició immutable seria acceptada. Ara em temo que hauran de passar moltes dècades més abans que això no es compleixi i el seu amor pugui ser reconegut."

Aquest discurs es podria haver fet a qualsevol jutjat de gairebé qualsevol país fins fa ben poc.

De fet, correspon a un capítol de la sèrie britànica *Carson i Carson, advocats*, però sovint, la realitat supera la ficció. La paraula clau de tota aquesta justificació és homosexualitat, que en la seva modalitat masculina encara és sinònim de delictes en alguns estats d'Europa: Bielorrússia, Bòsnia, Macedònia, Moldàvia, Romania, Sèrbia i Xipre. Però no cal acudir a aquests casos extrems per entendre que, als anys 90, estimar persones del mateix sexe no és una opció gens còmoda.

De les fogueres als centres de reeducació. Segons un estudi realitzat pel *Gay Times*, una coneguda revista anglesa de temàtica homosexual (vegeu gràfic), disset estats europeus no admeten la mateixa edat mínima per al consentiment sexual entre heterosexuals i homosexuals. Això vol dir que els gais, en primer lloc, i les lesbianes, en una mesura menor, no tenen dret a mantenir contactes sexuals consentits a la mateixa edat que els seus compatriotes heterosexuals. Aquesta situació és només la punta de l'iceberg d'una

**Als PP CC,
l'homosexualitat
es troba a un
pas de veure
reconeguts
els seus drets.
L'opció sexual ja
no és cap delictes.**

discriminació secular que afecta prop d'un milió de catalans, segons estudis recents.

Al llarg de la història, la reprovació pel comportament homosexual ha pres diverses formes: l'Església catòlica els ha criminalitzats constantment (fa pocs dies, el papa va reiterar una vegada més la intolerància envers els homosexuals); als països ex-soviètics la pràctica de gais i lesbianes era considerada un "vici burgès", i en molts estats ser homosexual és el pitjor dels crims contra els bons costums.

Durant l'Edat Mitjana la Inquisició condemnava els sodomites a la foguera. Als Països Catalans hi ha molts testimonis de persones que foren cremades vives per les seves activitats se-

xuals. Aquesta pràctica salvatge va durar fins al 1822, dotze anys després d'imposar-se a França el Codi Napoleònic, el primer ordenament legal que despenalitzava l'homosexualitat. A casa nostra, amb la promulgació del primer codi penal de l'estat, se silenciava tota referència a l'homosexualitat. Intermitentment, el fet homosexual ha estat tipificat de delictes o ignorat. Durant el Bienni Negre (1933) es va inventar un nou argument amb molt d'èxit en anys posteriors: ser homosexual normalment no és considerat, en si, un delictes, però sí un comportament delictiu en potència. I així es va promulgar la Ley de Vagos y Maleantes, que a partir del 1954 va especificar que els homosexuals podien ser declarats *en estado peligroso* i ser sotmesos a mesures de seguretat amb la finalitat de "reeducar-los". L'any 1970, el Govern franquista va decidir de modernitzar aquesta llei i dotar-la d'una terminologia menys agressiva. Era la famosa Ley de Peligrosidad y Rehabilitación Social, que considerava subjectes perillosos i rehabilitables

El silenci sobre l'homosexualitat de les dones és una constant.

elements tan diversos i ambigus com "vagos habituales", "rufianes y proxenetas", "los menores de edad abandonados por la familia o rebeldes a ella, que se hallaren moralmente pervertidos", toxicòmans, alcohòlics, pidolaires, etc. L'apartat segon, juntament amb els professionals de la prostitució, esmentava "los que realicen actos de homosexualidad". Les penes per aquest delicte (previ judici que acostumava a ser humiliant) podien consistir, en el millor dels casos, en la prohibició de viure o de freqüentar la zona que els designessin i restar sota vigilància durant un període entre sis mesos i cinc anys. En el pitjor dels casos eren internats per un període igual en un establiment de reeducació. El problema era que en tot l'estat, només hi havia un internat d'aquest tipus: el Centro de Reeducación de Homosexuales de Huelva. Com que freqüentment era saturat, els condemnats eren reclosos a la presó amb els interns comuns. Amb l'arribada de la democràcia, els gais reclosos no van poder beneficiar-se de l'amnistia general, perquè no eren considerats presos polítics. La llibertat els va rebre més tard i quan van sortir al carrer es van trobar que la llei ja no els esmentava expressament. Ni per condemnar-los ni per afavorir-los. Havien tornat a desaparèixer del Codi Penal. I les primeres organitzacions de gais i lesbianes van emprendre la lluita contra aquest buit legal.

Les noves reivindicacions. Actualment, ser homosexual al nostre país no és cap delicte. Xavier Tort, secretari de la Coordinadora Gai-Lesbiana de Barcelona, admet que les lleis espanyoles "són de les més progressistes que hi ha, però des de la despenalització de l'homosexualitat no hem avançat més, i hi ha un gran buit". En aquest moment, la principal lluita de les organitzacions de gais i de lesbianes va dirigida a aconseguir que les parelles del mateix sexe tinguin els mateixos drets que les heterosexuales amb la promulgació d'una llei de parelles de fet. La primera petita victòria és la tímida implantació de registres municipals de parelles sense distinció de sexe. Als Països Catalans, ja hi ha deu ajuntaments que ho fan: nou al Principat i un al País Valencià. Però és només un petit pas: en realitat, aquests registres només serveixen per a deixar constància de la convivència comuna i del vincle sentimental de la parella, però no comporten cap dret. Per això, algunes organitzacions recomanen de realitzar una acta de convivència davant notari. Té els matei-

Manifestació gai als EUA. Malgrat l'avenç en la lluita per l'autodeterminació sexual de gais i lesbianes, el seu reconeixement prota-gonitza encara un gran buit legal.

xos avantatges, i a més garanteix la privacitat. Ara, aquestes accions deixen importants llacunes: contràriament als matrimonis convencionals, les parelles homosexuals no tenen dret a adoptar criatures conjuntament; no poden fer subsidiari de la Seguretat Social el seu company o companya; no tenen dret als quinze dies de vacances per formació de parella ni a permisos per malaltia de l'altre; la unió amb un estranger no els possibilita la nacionalització legal, etc. Enmig d'aquests problemes legals, una entitat ha fixat un precedent important: el Reial Automòbil Club de Catalunya admet com a subsidiari del soci la seva parella, tan si és del mateix sexe com de l'altre. Però encara resta molt a recórrer. Per exemple, que el nou codi penal inclogui una penalització en cas de discriminació per raons d'orientació sexual, i que la nova llei d'arrendaments urbans expliciti que totes les parelles, sense diferència de sexe, tenen els mateixos drets. La conjuntura política fa creure que el nou codi penal acceptarà aquestes demandes ben aviat. A més, els governs estatal i autonòmics han demostrat que eren molt receptius a les recomanacions del Consell d'Europa sobre el respecte a les pràctiques homosexuals.

Europa, Europa. No gaire lluny del lloc on 350.000 homosexuals van ser exterminats pel nazisme, el Consell d'Europa ha tingut un paper important en el reconeixement dels drets de gais i lesbianes. Hi han tingut molt a veure l'Associació Internacional de Lesbianes i Gais (ILGA) que aplega 400 organitzacions de 50 països i que en la seva lluita per aconseguir el reconeixement i el respecte del col·lectiu homosexual a tot el món ha passat necessàriament per Estrasburg. L'ILGA en el seu congrés anual (fet enguany a Nova York, coincidint amb el 25è aniversari dels fets de Stonewall) fixa les polítiques generals de les seves organitzacions i actua d'"Amnistia Internacional" dels homosexuals: elabora informes sobre les violacions dels drets d'aquest grup i les denuncia.

Així, gràcies, en part, a l'enèrgica pressió de l'ILGA, el Consell d'Europa va aprovar, l'octubre del 1981, un document sobre la discriminació envers els homosexuals que recomanava al consell de ministres dels estats membres que actués per abolir tota penalització per raó de pràctiques homosexuals lliurement consentides entre adults i que equiparés una mateixa edat mínima de consentiment per a actes homosexuals i heterosexuales. També recomanava de

destruir els fixers d'homosexuals; d'assegurar la igualtat de drets (feina, remuneració, tutela de fills, etc) i d'abolir els tractaments obligatoris destinats a modificar les tendències sexuals. Un altre fet important és que el Consell d'Europa invità l'Organització Mundial de la Salut a suprimir l'homosexualitat de la seva Classificació Internacional de Malalties, cosa duta a terme tres anys després.

L'octubre del 1983 el Parlament de Catalunya es va adherir a la proposta del Consell. Un any després, el document va ser adoptat i aprovat pel Parlament Europeu i al cap de pocs dies les Corts Valencianes també el van subscriure. Les Corts espanyoles van aprovar el document el juny del 1985. Però no tots els països europeus han acollir favorablement aquestes recomanacions. Al costat d'Holanda, Noruega i Suècia, on és legal el matrimoni entre homosexuals, i de Dinamarca, on hi ha una llei de parelles de fet des del 1989, Anglaterra és el paradigma de la repressió contra els homosexuals. El famós exili de l'escriptor Oscar Wilde per raó de la seva orientació sexual no queda tan lluny. De fet, les dures lleis de 1861 i 1885 que el van condemnar no van canviar substancialment fins al 1960, quan fou despenalitzada l'homosexualitat sempre que fos entre majors de vint-i-un anys. Els col·lectius d'aquest país han batallat molt per aconseguir l'equiparació d'aquesta edat mínima amb la dels heterosexuals, de setze anys. I fa poc van aconseguir un mínim pas endavant: després d'agres discussions, el Parlament anglès ha situat la majoria d'edat per a les relacions homosexuals (masculines) als divuit anys.

Les lesbianes no existeixen. Un element constant és el silenci de l'existència de les dones homosexuals. Les raons d'aquest buit poden ser la seva discreció o la possibilitat biològica d'aparentar una vida convencional (fills, etc). Però sobretot, la raó és que les dones són les grans absents de la història. Aquest fet, que ara sembla tan absurd, no ho és si comparem l'edat requerida actualment per al consentiment sexual: les lesbianes no tenen en gairebé cap país la mateixa discriminació que els gais.

Ja no se sent parlar d'invertits, ni de vici, i cada vegada menys, de malaltia mental i de pecat. Ara els homosexuals se saben més acceptats i reclamen, simplement, els mateixos drets que els heterosexuals. Cada vegada són més freqüents i més contestats els intents de discriminació com el que Renfe va protagonitzar l'abril del 1992, quan va qualificar els homosexuals, les prostitutes, els pidolaires i els objectors de consciència de col·lectius que "pertorben la tranquil·litat dels viatgers". Més preocupant és l'actitud homofòbica dels neofeixistes italians. Però gais i lesbianes saben que han avançat molt en la lluita per l'autoderminació sexual i pel seu reconeixement.

Agnès Rotger

Majoria d'edat per al consentiment sexual a Europa

Estat	Heterosexuals	Lesbianes	Gais
Albània	14	14	14
Alemanya (ex-occidental)	14	14	14
Alemanya (ex-oriental)	14	14	18
Àustria	14	14	18
Bèlgica	16	16	16
Bielorússia 1	18	18(16?)	il·legal 2
Bòsnia-Hercegovina	14	14	il·legal
Bulgària 1	14	14(18?)	14(18?)
Croàcia	14	14	18
Dinamarca 4	15/18	15/18	15/18
Eslovàquia	15	15	15
Eslovènia	14	14	14
Espanya 4/8	12/18	12/18	12/18
Estònia 1/5	14/16	14	16
Finlàndia 4	16/18	18/21	18/21
França	15	15	15
Gibraltar	18	18	18
Gran Bretanya 11	16	16	18
Grècia	15	15	15/17 6
Hongria	14	18	18
Irlanda	17	17	17
Islàndia	14	14	14
Itàlia 7	14/16	14/16	14/16
Letònia 1	18(16?)	18(16?)	18(16?)
Liechtenstein	14	14	18
Lituània 1	18(16?)	18(16?)	18(16?)
Luxemburg	16	16	16
Macedònia	14	14	il·legal
Malta 4/8	12/18	12/18	12/18
Moldàvia 1	18(16?)	18(16?)	il·legal 2
Montenegro	14	14	18
Noruega	16	16	16
Països Baixos 8	12/16	12/16	12/16
Polònia	15	15	15
Portugal 8	12/16	12/16	12/16
Romania 1	16/14	il·legal	il·legal
Rússia 1	18(16?)	18(16?)	18(16?)
San Marino 7	14/16	14/16	14/16
Sèrbia	14	14	il·legal
Suècia	15	15	15
Suïssa 4/9	16/20	16/20	16/20
Turquia 10	15/18	15/18	15/18
Txèquia	15	15	15
Ucraïna 1	18(16?)	18(16?)	18(16?)
Xipre	16	16	il·legal 3

1. Entre parèntesi, la versió menys autoritzada.

2. Només és punible la sodomia.

3. El Tribunal Europeu dels Drets Humans li ha ordenat l'abolició de la penalització.

4. L'edat més alta en cas de prevalença de la persona més gran.

5. Per a les dones 14, i 16 per als homes.

6. La seducció d'un menor per un major de 18 és delictiu.

7. Els actes sexuals amb una persona de 14 o 15 anys només es penallen si és "sexualment innocent i hi ha denúncia".

8. Els actes amb persones entre l'edat més baixa i la més alta només són perseguits si hi ha denúncia del menor.

9. Els actes amb persones menors de 16 anys no són delictius si la diferència d'edat és de menys de tres anys. Si és de més de tres anys però l'adult té menys de 20 anys i hi ha atenuants es pot suspendre la pena.

10. L'edat més alta és per als actes de penetració vaginal o anal.

11. A Irlanda del Nord, el consentiment hàtero o lèsbic és de 17 anys.

FONT: REVISTA DEL CASAL LAMBDA DEL MES DE MARÇ DE 1994 (AMB INFORMACIONS DE GAY TIMES).